

UČNI NAČRT PREDMETA / COURSE SYLLABUS

Predmet:	Zgodovina pravnopolitične misli
Course title:	History of legal and political ideas

Študijski program in stopnja Study programme and level	Študijska smer Study field	Letnik Academic year	Semester Semester
Doktorski študij, 3. stopnja	Pravo	1.	1.
Doctoral studies, 3rd level	Legal studies	1.	1.

Vrsta predmeta / Course type

Univerzitetna koda predmeta / University course code:

Predavanja Lectures	Seminar Seminar	Vaje Tutorial	Klinične vaje work	Druge oblike študija	Samost. delo Individ. work	ECTS
15	8				102	5

Nosilec predmeta / Lecturer:

Jeziki / Predavanja / Lectures:
Languages: Vaje / Tutorial:

Pogoji za vključitev v delo oz. za opravljanje študijskih obveznosti:

Izpolnjevanje pogojev za vpis na doktorski študij Pravo in osnovno znanje s področja predmeta, ki ustreza znanju na tem področju, pridobljenem na ravni prve in (ali) druge stopnje študija prava.

Prerequisites:

General conditions for enrolment into the Doctoral Programme in Legal Studies with a basic knowledge of the subject at the level of first and (or) second cycle programme in Legal Studies.

Vsebina:**A. SPLOŠNI DEL**

1. Metodološka in filozofska izhodišča preučevanja zgodovine pravnih in političnih idej. Razlaga preteklosti ter ovire za razumevanje pravnih in političnih idej preteklosti. Opazovalec kot soustvarjalec pomena. Sinhroni in diahroni pristop k preučevanju zgodovine idej. Raba in zloraba pravnih in političnih idej preteklosti.

2. Ideji prava in države – univerzalna ali relativna pojma? Iskanje prvin prava in države v zgodovini. Pasti anahronizma.

3. Antika. 3.1. Pravna in politična misel v

Content (Syllabus outline):**A. General Part**

1. Methodological and philosophical starting-points in the study of history of legal and political ideas. Explaining the past and the obstacles to understanding of past legal and political ideas. The observer as an active participant in the meaning (of past events). Synchronic and diachronic approach to the history of ideas. Use and abuse of past legal and political ideas.

2. The concepts of law and state – universal or relative concepts? The search for basic elements of law and state in history. The traps of anachronism.

najzgodnejših virih: Homer, predsokratiki. 3.2. Sokrat. 3.3. Pravne in politične prvine v atiški dramatik in komediografiji. 3.4. Platon. Država – Politik – Zakoni. Razvoj Platonove politične misli. 3.5. Aristotel. Politika. Vpliv Aristotela na sodobno politično misel. 3.6. Zaton zanimanja za pravo in politiko v helenistični filozofiji. 3.7. Izjema: stoiška politična misel in razvoj ideje naravnega zakona (*logos*). 3.8. Splošne značilnosti pravne in politične misli klasičnega obdobja. 3.9. Pravna in politična misel Rima. 3.10. Cicero. 3.11. Pravo in država v ohranjenih odlomkih rimskih pravnikov ter Justinijanovi kodifikaciji.

4. Prehod iz antike v srednji vek. 4.1. Kontinuiteta in diskontinuiteta pravne in politične misli. 4.2. Pomen krščanstva. 4.3. Pravo v Stari in novi zavezi. 4.4. Odnos zgodnjega krščanstva do prava in države. 4.5. Preoblikovanje razumevanja naravnega prava.

5. Zgodnji srednji vek. 5.1. Pravna in politična misel patristike (Avguštin, Origen, Tertulijan). 5.2. Božje in naravno pravo. 5.3. Razmerje cerkev – država. 5.4. Vpliv pravnih in političnih idej barbarskih ljudstev.

6. Visoki srednji vek. 6.1. Srednjeveška renesansa. Ponovno odkritje Aristotela. Ponovno odkritje Justinijanove kodifikacije. Razvoj univerze. Vpliv arabskih in judovskih mislecev na razvoj evropske pravne in politične misli. 6.2. Kodifikacija kanonskega prava. Pravne in politične ideje v Gracijanovem dekretu. 6.3. Pravne in politične ideje v delih glosatorjev in postglosatorjev. 6.4. Pravna in politična filozofija Tomaža Akvinskega. Njun vpliv. 6.5. Konciliarno gibanje. 6.6. Sledovi postopne sekularizacije pravne in politične misli: Vilijem Okhamski, Marsilij Padovanski, Bodin.

7. Moderna doba (do 19. stoletja). 7.1. Nova odkritja in znanstveni razvoj. Občutek samozavesti. 7.2. Reformacija. Pravne in politične ideje reformacije. 7.4. Descartes in njegov pomen. 7.4. Racionalistično naravno pravo. 7.5. Novi temelji naravnega prava: Grotius; Althusius. 7.6. Hobbes in ideja absolutne države. Leviatan. 7.7. Locke. Dve razpravi o oblasti. 7.8. Spinoza. 7.9. Pufendorf. 7.10. Rousseau. 7.11. Hume in Burke. 7.12.

3. Antiquity. 3.1. Legal and political thought in the most ancient sources: Homer, pre-Socratic philosophers. 3.2. Socrates. 3.3. Legal and political elements in Attic drama and comedy. 3.4. Plato. State – Statesman. Laws. The Development of Plato's political thought. 3.5. Aristotle. Politics. Aristotle's influence on modern political thought. 3.6. Diminishing interest for law in politics in Hellenistic philosophy. 3.7. Exception: political thought of the Stoics and the development of the natural law (*logos*). 3.8. General traits of legal and political thought in the Classical period. 3.9. Legal and political thought in ancient Rome. 3.10. Cicero. 3.11. Law and State in the preserved fragments of Roman jurists and Justinian's codification.

4. The transition from Antiquity to the Middle Ages. 4.1. Continuity and Discontinuity in legal and political thought. 4.2. The importance of Christianity. 4.3. Law in the Old and New Testament, 4.4. Early Christian attitude towards law and State. 4.5. The transformation in the idea of natural law.

5. Early Middle Ages. 5.1. Legal and political thought in Patristic literature (Augustin, Origen, Tertullian). 5.2. Divine and natural law. 5.3, The relationship between Church and State. 5.4. The influence of legal and political ideas found among barbaric peoples.

6. High Middle Ages. 6.1. Medieval renaissance. Rediscovery of Aristotle. Rediscovery of Justinian's Codification. The development of university. The influence of Arab and Jewish thinkers on the development of European legal and political thought. 6.2. The codification of canon law. Legal and political ideas in Gratian's *Decretum*. 6.3. Legal and political ideas in the works of glossators and postglossators. 6.4. Thomas of Aquinas' legal and political philosophy. Their influence. 6.5. Conciliar movement. 6.6. Traces of gradual secularisation in legal and political thought: William of Ockham, Marsilio of Padua, Bodin.

7. Early modern period (from 15. to 19. century). 7.1. New discoveries and scientific progress. The sense of confidence. 7.2. Reformation. Legal and political ideas of the Reformation. 7.4. Descartes and its importance. 7.5. New basis of natural law:

Prerajena ideja družbene pogodbe. 7.13. Ideja človekovih pravic. 7.14. Naravnopravne ideje v pozitivnopravnih dokumentih. 7.15. Ekskurz: nadaljevanje srednjeveške tradicije v okviru španske pozne sholastike (Vittoria, Suarez, de Mariana, de Soto). 7.16. Pravna in politična misel nemške klasične filozofije: Kant, Hegel, Fichte.

8. Izbrana poglavja iz sodobne pravne in politične misli. Oblikovanje pravnega pozitivizma. Sodobno naravno pravo. Rawlsova družbena pogodba. Pravo in totalitarne družbe: Pravo v nacistični Nemčiji.

B. POSEBNI DEL

1. Pravica do upora. 1.1. Opredelitev pojma. 1.2. Zgodovinski razvoj pravice do upora. 1.3. Meje posameznikove zavezanosti skupnosti in državi. 1.4. Pravica do upora kot pozitivnopravna pravica? 1.5. Pravica do upora v moderni ustavni demokraciji.

2. Utopije. 2.1. Primeri utopij v preteklosti (Platon, Campanella, More). 2.2. Skupne poteze. Kritika obstoječih družb. 2.3. Zasnova države kot predpogoj za doseganje sreče. 2.4. Idealni človek. 2.5. Moderni *constitutional engineering*.

3. Metamorfoze družbene pogodbe. 3.1. Ena ali več idej družbene pogodbe? 3.2. Zаметki družbene pogodbe v antiki. 3.3. Družbena pogodba v srednjem veku. 3.4. Preobrazba družbene pogodbe v moderni dobi. 3.5. J. Rawls: renesansa ideje družbene pogodbe. 3.6. Obeti in pasti družbene pogodbe. 3.7. Ideologija ali resničnost?

4. Pravnofilozofski temelji kaznovanja. 4.1. Zgodovinski pregled ciljev kaznovanja. 4.2. Razmerje med idejo in resničnostjo kaznovanja. 4.3. Filozofska utemeljitev kaznovanja. 4.4. Sodobni pogledi. 4.5. Problem smrtne kazni. 4.6. Problem kazni dosmrtnega zapora.

5. Ideja lastnine. 6.1. Izhodišča: naravna danost ali družbeni konstrukt? 6.2. Antropološka izhodišča ideje lastnine. 6.3. Pravno urejanje lastnine skozi zgodovino. 6.5. Zamisli o ukinitvi lastnine od

Grotius, Althusius. 7.6. Hobbes and the idea of the absolute State. Leviathan. 7.7. Locke. Two Treatises on Government. 7.8. Spinoza. 7.9. Pufendorf. 7.10. Rousseau. 7.11. Hume and Burke. 7.12. The rebirth of the social (original) contract. 7.13. The idea of human rights. 7.14. Natural-law ideas in legal documents. 7.15. Excursus: the continuation of medieval scholastic tradition within the Spanish Scholastics (Vittoria, Suarez, de Mariana, de Soto). 7.16. Legal and political ideas in German classic philosophy: Kant, Hegel, Fichte.

8. Selected topics from modern legal and political thought. The formation of modern legal positivism. Modern natural law. Rawls' social contract. Law and totalitarian state: Law in Nazi Germany.

B. Selected topics

1. Right to resistance. 1.1. Delineation of the concept. 1.2. Historical development of the right to resistance. 1.3. The limits of individual's allegiance to the society and State. 1.4. Right to resistance as a right recognised by positive law? 1.5. Right to resistance in modern constitutional democracy.

2. Utopias. 2.1. Utopias in the past (Plato, Campanella, More), 2.2. Common features. Critique of the existing societies. 2.3. Constitutional design as a precondition to happiness. 2.4. Ideal man. 2.5. Modern constitutional engineering.

3. Metamorphoses of social contract. 3.1. One or more conceptions of social contract? 3.2. Origins of social contract in Antiquity. 3.3. Social contract in the Middle Ages. 3.4. The transformation of social contract in modern period. 3.5. J. Rawls: the renaissance of the social contract. 3.6. The promises and traps of the social contract. 3.7. Ideology or reality?

4. Legal philosophy of punishment. 4.1. Historical overview of the purposes of punishment. 4.2. The relation between the idea and reality of punishment. 4.3. Philosophical justification of punishment. 4.4. Modern theories of punishment. 4.5. The problem of capital punishment. 4.6. The problem of life sentence as a punishment.

Platona do Marxa. 6.6. Sodobni problemi lastnine: (i) telo kot lastnina, (ii) intelektualna stvaritev kot lastnina, (iii) meje lastninske pravice.

6. Ideja običaja. 6.1. Pojem. 6.2. Prepletenost sveta dejstev in sveta normativnega. *Sein* in *Sollen* v prizmi (pravnega) običaja. 6.3. Običaj kot pravni vir. Pravo brez države? 6.4. Običaj kot pravni vir v modernem pravu: notranje in mednarodno pravo. 6.5. Prihodnost običaja.

7. Ideja ustave. 7.1. Ideja »najvišjega zakona« ter predstava o hierarhičnosti pravnega reda. 7.2. Oblikovanje predstave o stopnjevitosti formalnih pravnih aktov. 7.3. Najzgodnejši primeri ustavnih dokumentov. 7.4. Vloga in pomen ustave danes: družbena pogodba ali zapis naravnega prava?

8. Ideja zakona (kodifikacije). 8.1. Postopno oblikovanje ideje zakona: zakon kot odgovor na konkreten problem ali sistematična ureditev določenega področja družbenega življenja. 8.2. Trenja med zakonom in običajem kot pravnima viroma v srednjem veku. 8.3. Razlogi za prevlado zakona (kot pravnega vira) v moderni dobi. Vpliv racionalizma. Abstraktnost, splošnost, sistematičnost, vseobsežnost urejanja družbenih odnosov.

5. The idea of property. 6.1. The basic starting points: natural phenomenon or a social artefact? 6.2. Anthropological justification of the idea of property. 6.3. Legal regulation of property throughout history. 6.5. The ideas of abolition of (private) property from Plato to Marx. 6.6. Current problems: (i) body as property, (ii) intellectual creation as property, (iii) the limits of property rights.

6. The idea of custom. 6.1. The concept of custom. 6.2. The intertwining of factual and normative world. *Sein* and *Sollen* through the lenses of (legally recognised) customs. 6.3. Custom as a source of law. Law without the State? 6.4. Custom as a source in modern law: municipal and international law. 6.5. The future of legal customs.

7. The concept of the constitution. 7.1. The idea of »the highest law« and the concept of hierarchy of legal norms. 7.2. The formation of an idea of *Stufenbau* (hierarchy of legal acts). 7.3. Earliest constitutional documents. 7.4. The role and importance of constitution today: social contract or natural law written down?

8. The concept of codification. 8.1. Gradual formation of the idea of legislation: law as a response to an individual social problem or as a systematic regulation of an entire field of social interactions. 8.2. Friction between statutes and customs as two sources of law in the Middle Ages. 8.3. Reasons for the current dominance of laws. The influence of rationalism, The generality of law (regarding persons and situations); its systematic nature and comprehensiveness.

Temeljni literatura in viri / Readings:

Kelly J.M.: A Short History of Western Legal Theory, Oxford University Press 1993.

Sabine G.H.: A History of Political Thought, George and Harrap, London 1968.

Fassó G.: Storia della filosofia del diritto I.-III., Laterza, Roma – Bari 2002.

Strömholm S.: A Short History of Legal Thinking in the West, Nordstedts, Stockholm 1985.

Skinner Q.: Visions of Politics, vol. I: Regarding Method, Cambridge University Press, Cambridge 2002.

Spektorski E.: Zgodovina socialne filozofije, zvezek I.: od starega veka do XIX. Stoletja, Slovenska matica, Ljubljana 1932.

Kymlicka W.: Contemporary Political Philosophy – An Introduction, Oxford University Press, Oxford 2002. Glej tudi slovenski prevod: Sodobna politična filozofija: uvod, Krtina, Ljubljana 2005.

Morrison, W.: Jurisprudence from the Greeks to Post-modernism, Cavendish Publishing Limited 1997.

Welzel H.: Naturrecht und materiale Gerechtigkeit, Vandenhoeck&Ruprecht, Göttingen, 1962.
 Jones J.W.: The Law and Legal Theory of the Greeks, Clarendon Press, Oxford 1956.
 Triantaphyllopoulos J.: Das Rechtsdenken des Griechen, Verlag C.H.Beck, München 1985.
 Carlyle R.W., Carlyle A.J.: A History of Medieval Political Theory in the West I.-IV, William Blackwood, Edinburgh – London, 1930-6.
 Gierke O. v.: Political Theories of the Middle Age, Cambridge University Press 1987.
 Gierke O. v.: Natural law and the theory of society 1500 to 1800, Lawbook Exchange, Union, N.J. 2001.
 The Cambridge History of Medieval Political Thoughts (c.350 – c.1450) (ed. J.H. Burns), Cambridge University Press, Cambridge 1997.
 Black A.: Political Thought in Europe 1250-1450, Cambridge University Press, Cambridge 2000.
 Canning J.: A History of Medieval Political Thought 300-1450, Routledge, London – New York 1996.
 Skinner Q.: The Foundation of Modern Political Thought I.-II., Cambridge University Press, Cambridge 1979.
 Haakonsen K.: Natural law and moral philosophy: from Grotius to the scottish enlightenment, Cambridge University Press, Cambridge 1996.
 The Cambridge History of Political Thoughts (1450 - 1750) (ed. J.H. Burns. M. Goldie), Cambridge University Press, Cambridge 1997.
 D'Entreves A.P.: Natural Law – An Introduction to Legal Philosophy, Hutchinson University Library, London 1951.
 Tuck R.: Natural Rights Theories, Cambridge University Press, London – New York – New Rochelle – Melbourne – Sydney 1979.
 Zippelius, R.: Geschichte der Staatsideen (9. izboljšana izdaja), Verlag C. H. Beck, München 1994.
 Klosko, G.: The Development of Plato's Political Theory (2. izdaja), Oxford University Press, Oxford 2006.
 Johnson, C. N.: Aristotle's Theory of the State, St. Martin's Press, New York 1990.
 Miller, F. D.: Nature, Justice, and Rights in Aristotle's Politics, Oxford University Press, Oxford – New York 1997.
 Figgis, J. N.: The Theory of the Divine Rights of Kings, Cambridge University Press, Cambridge 1896.
 Gough, J. W.: Družbena pogodba – Kritična študija njenega razvoja, Krtina, Ljubljana 2001.

Nabor literature bo vsako leto dopolnjen z aktualnimi deli s področja obravnavanih problemov. Podroben in obsežnejši seznam literature za posamezne tematske sklope posebnega dela bo študentom na voljo ob začetku vsakega študijskega leta.

Cilji in kompetence:

Cilj predmeta je poglobljeno razumevanje pglavitnih miselnih tokov in usmeritev, ki so oblikovali razumevanje prava in države v (pretežno) evropskem in ameriškem prostoru. S tem študent pridobi podlago za boljše in temeljitejše razumevanje problemov, ki jih obravnavata predmeta (doktorskega študija) teorija države ter teorija prava.
 Predmet je oblikovan v dveh sklopih: prvi sklop študentu omogoča sintetični in sinhroni pregled pravnih in političnih idej posameznih zgodovinskih obdobij, drugi pa se osredotoča na analitično in diahrono obravnavanje posameznih pravnih ter političnih idej (npr. pravica do upora, lastnina itd.). Predmet Zgodovina pravnopolitične misli je

Objectives and competences:

The course aims to deepen the understanding of intellectual currents which shaped the understanding of law and State, primarily within Western world. The student gains a solid foothold for wider and more profound understanding of problems pertaining to theory of state and theory of law (doctoral level).
 The course comprises two sets of topics. The first enables the student to study legal and political ideas from main time periods in sythetic way and from a synchronic perspective, the other focuses on selected problems in an analytical way and starts from a diachronic perspective of selected legal and political ideas (e.g. right to resistance, property etc.)

zasnovan multidisciplinarno ter vključuje filozofske, pravnoteoretične, zgodovinske, politološke ter druge prvine.

The course is a multidisciplinary one and includes elements from philosophy, legal theory, history, political and other sciences.

Predvideni študijski rezultati:

Znanje in razumevanje:

Študent v okviru študija pridobi sposobnost analize temeljnih pravnoteoretičnih in državnoteoretičnih problemov, ter sposobnost poglobljene analize zgodovinskih in sodobnih pravnih in političnih konceptov. Študent bo prav tako sposoben prepoznavati nastavke starejše pravno-politične misli v sodobnih pojavih in procesih ter razumeti njihovo tesno prepletenosti in součinkovanje. Predmet bo študenta usposobil za pisno oblikovanja zahtevnejše in bolj poglobljene argumentacije, ki se nanaša na probleme pravne in politične misli.

Intended learning outcomes:

Knowledge and understanding:

On completion of the course, the student gains the ability to analyse basic problems from legal theory and theory of state and to analyse in a more profound way historical and modern legal and political conceptions. The student will be able to recognise the remnants of older legal and political ideas in modern phenomena and grasp their interplay and intertwining. The course will enable students to articulate complex arguments pertaining to legal and political ideas.

Metode poučevanja in učenja:

Predavanja – predmet predavanj so izbrane teme, ki jih nosilec predmeta vsako leto določi glede na njihovo pomembnost in znanstveno dejavnost predavatelja.

Seminarske vaje – na seminarskih vajah študentje pod vodstvom nosilca oziroma izvajalca predmeta analizirajo izbrana temeljna besedila pravno-politične misli.

Drugo – izdelava seminarske naloge, ki je posvečena poglobljeni obravnavi problema ali niza problemov s področja zgodovine pravnih ali političnih idej.

Individualni študij za izpit.

Learning and teaching methods:

The lectures comprise of selected topics, chosen by the lecturer each year according to their importance, relevance and research interests of the lecturer.

Seminars engage students in comparative analysis of basic texts in the field of history of legal and political thought under the guidance of the lecturer.

Others - students have to submit a paper elaborating on selected topic from the field of history of legal and political thought.

Preparing for exam.

Delež (v %) /

Weight (in %)

Načini ocenjevanja:

Assessment:

Način (pisni izpit, ustno izpraševanje, naloge, projekt)

Ustni izpit.

Pri ocenjevanju se upošteva ocena, ki jo

100%

Type (examination, oral, coursework, project):

Oral exam.

The grade is awarded on the basis of oral

študent dobi za izdelano seminarsko nalogo.		exam and the quality of the submitted paper.
---	--	--

Reference nosilca / Lecturer's references:

1. NOVAK, Aleš. Razumevanje prava pri predsokratikih. *Pravnik (Ljublj.)*, 1996, letn. 51, št. 4/5, str. 269-286.
2. NOVAK, Aleš. Nekateri problemi racionalističnega naravnega prava sedemnajstega stoletja. *Zb. znan. razpr. (Prav. fak. 1991)*, 1999, let. 59, str. 217-248.
3. NOVAK, Aleš. Pravo med vero in razumom - pravna filozofija Tomaža Akvinskega. *Pravnik (Ljublj.)*, 2000, letn. 55, št. 11/12, str. 745-767.
4. NOVAK, Aleš. *Racionalistično naravno pravo sedemnajstega stoletja : magistrska naloga*. Ljubljana: [A. Novak], 1999. 151 f.